

Ruta literària Magí Sunyer

1r de batxillerat

Curs 2014-2015

MARINA GEA PERIS · SANDRA MARTÍNEZ NAVARRO · ORIOL TEIXELL PUIG

Sumari

1. QÜESTIONS PRÈVIES	
1.1. Justificació	2
1.2. Contextualització del centre	3
1.3. Objectius generals	4
1.4. Competències	5
1.5. Objectius específics de la ruta	6
2. PROPOSTA DE LECTURES	7
3. MARC METODOLÒGIC	
3.1. Taula d'activitats	9
3.2. Orientacions metodològiques	10
4. CRITERIS D'AVALUACIÓ	15
5. REFLEXIÓ FINAL	18
6. ANNEXOS	19

1. Qüestions prèvies

1.1. Justificació

El treball que presentem a continuació proposa un model de ruta literària a partir de l'obra poètica de l'autor tarragoní Magí Sunyer, per a l'assignatura de Valencià: Llengua i Literatura. Els criteris de què partim són els que s'estableixen en el DOCV número 5806/15.07.2008. Ara bé, l'escriptor i l'espai escollits no s'inclouen ni al currículum ni al cànon literari establert, és per això que aquest projecte el transcendeix i mostra la possibilitat d'estudiar un gènere literari, que tradicionalment s'ha presentat poc atractiu per a l'alumnat, des d'una visió que pretén trencar amb la metodologia hegemònica de l'ensenyament i aprenentatge de la poesia.

Hem dissenyat una proposta d'aquestes característiques perquè apostem fermament per estudi d'autors i autores actuals que permeten mantindre una relació directa amb l'alumnat. A més, considerem bàsic, no només en l'aprenentatge de llengua i literatura sinó també en la formació dels xiquets i les xiquetes com a membres de la societat, el coneixement de ciutats o espais que s'allunyen dels més immediats. D'una banda, entenem que ser conscients de quin és el territori i el context en què ens situem és fonamental per a la construcció de les persones. I és concretament el contacte amb els territoris que tenen la mateixa llengua, el català, en què ens centrem en el treball. Un contacte real a partir de l'estudi de la poesia que pren com a espai Tarragona i de la posterior visita a la ciutat. Una ciutat sinònim d'història: des de la Tàrraco romana, fins la modernista, passant per la medieval. A més a més, traient la poesia als carrers de Tarragona pretenem treballar d'una manera dinàmica els registres dialectals i acostar-nos a la diversa realitat del domini lingüístic català.

D'una altra banda, Magí Sunyer, l'autor que proposem en aquesta ruta, destaca per fugir de les elits editorials. Manté una bona qualitat literària, alhora que procura ser clar, experimental i accessible al lector. Magí Sunyer, que ha tocat gairebé tots els gèneres literaris, incideix en temes quotidians i no es limita a la literatura estrictament, sinó que a través de la seua obra expressa la relació que hi ha entre l'art, la història i la literatura. La visió de les manifestacions artístiques que ofereixen alguns reculls poètics de l'autor tarragoní permet transcendir les banals segmentacions a les quals s'ha sotmès l'art. Sunyer escriu sobre l'amor i el sexe, la mort i les pors —sobre la vida, com afirma amb seguretat— i ho fa amb la voluntat de ser entès. Recupera mites de tradicions diverses i se'n serveix per a emmarcar algunes de les seves poesies. Juga amb les possibilitats que la impressió en paper ofereix. Magí Sunyer és, de ben segur, una bona tria: qualitat literària, propostes innovadores i una poètica tan nítida com sincera.

Pel que fa al plantejament didàctic, hem procurat construir un projecte clar i experimental, reivindicatiu, complet i participatiu —servint-nos d'alguns dels adjectius que defineixen la poesia del poeta tarragoní. Hem intentat fer un pas endavant pel que fa a l'enfocament i el tractament de les activitats. Així, hem volgut prioritzar alguns aspectes que creiem que no es consideren en el dia a dia de l'ensenyament i aprenentatge d'aquesta assignatura. Ens referim al treball de l'oralitat a través del debat, la recitació i la dramatització de textos poètics. A més, la creativitat ha sigut un altre punt a tenir en compte. També hem considerat bàsic que la proposta recollira l'ús de les TIC a l'aula en el conjunt d'activitats. Des del primer contacte amb l'autor i l'espai fins la tasca final de producció, passant per la recerca d'informació i la consulta de materials. Ara bé, hem partit sempre de la necessitat imposada que tot ús de les TIC fos justificat i funcional. finalment, ens hem centrat en l'anàlisi de l'obra poètica fent més èmfasi en el contingut i en la transversalitat d'altres manifestacions artístiques que no en la forma i l'estructura dels textos. Ens centrem en *aprendre a llegir*, en intentar entendre; en copsar el sentit dels poemes. Aquestes són les premisses d'un projecte de ruta literària plantejat a partir d'una metodologia constructivista, que potencie el treball en equip, cooperatiu i col·laboratiu.

Quant a la temporització, tot i que recomanem dur-la a terme al tercer trimestre del curs, cal advertir que es tracta d'un projecte ben ambiciós que lluny de marcar estrictament temps i activitats, té la voluntat de ser ample i flexible, per tal que el professorat tinga al seu abast un recull d'activitats i textos que es puguin adaptar al seu alumnat i centre. Per aquest motiu el projecte s'estructura, per ordre, de la següent manera: qüestions més tècniques referides al currículum, proposta de lectures, activitats de lectura prèvies i durant la lectura de l'obra sunyeriana, activitats preparatòries i durant la ruta, activitats d'avaluació, criteris d'avaluació i, a l'annex, les fitxes de les activitats proposades. A més, durant el recorregut l'alumnat disposa d'una guia que conté un mapa de l'itinerari, el recorregut detallat i els textos que es llegiran. El docent compta amb una guia didàctica amb diferents propostes per a la ruta i un web (www.rutamagisunyer.wordpress.com) amb tots aquests materials i recursos audiovisuals creats específicament per aquest projecte.

En definitiva, aquesta és una ruta que amplia el cànon i el currículum i permet el tractament transversal de manifestacions artístiques en l'estudi de la poesia gràcies a la història i a l'art que Tarragona ofereix. Antiga Tàrraco, la ciutat té diferents elements històrics, culturals i lingüístics ben presents també a València: dues ciutats marítimes amb segles d'esdeveniments que no ens deixen més opció que unir-les mitjançant una ruta literària plantejada des d'un institut de València, però totalment adaptable a qualsevol centre.

1.2. Contextualització del centre

La proposta de ruta literària que tenim al davant està destinada a l'alumnat del primer curs de Batxillerat. Això vol dir que la franja d'edat al voltant de la qual treballarem serà dels 16 als 18 anys, tenint en compte que en l'aula pot haver persones que hagen arribat a aquest

curs segons la periodització habitual marcada i d'altres que hagen repetit curs per no haver aconseguit superar les competències requerides.

El centre on es durà a terme aquesta proposta és l'Institut d'Educació Secundària i Batxillerat Ramon Llull, situat en l'àrea metropolitana de la localitat de València. Concretament en la línia que fa frontera entre el barri de la Bega Baixa i la Ciutat Jardí (més coneguda com el Cedre). Tots dos formen part del districte d'Algirós, situats al nord-est de la ciutat i dins de la comarca de l'Horta.

Tot i que pertany a una comarca de predomini lingüístic català on hi ha la presència del bilingüisme, actualment en aquesta àrea metropolitana hi ha una situació de diglòssia que va acompanyada d'un procés de substitució lingüística. Si cinquanta anys enrere la gent dels barris que tocaven l'horta feia servir el català com a llengua de comunicació, en les últimes dècades s'han produït diferents moviments migratoris que han fet que acudisca gent provinent de ciutats o estats castellanoparlants. Ara mateix hi ha alguns barris on, a través de diferents iniciatives i propostes (i gràcies a la presència de l'estudiantat universitari), s'està recuperant la llengua; però també n'hi ha d'altres, com el districte d'Algirós, on la llengua que predomina és el castellà.

Aquesta situació ve reproduïda al centre, on malgrat la presència del PEV, el 75% de l'alumnat té el castellà com a llengua familiar. Això no vol dir que no hi haja un bon nivell lingüístic, ja que el sector del PEV ha tingut com a L1 el català, però d'una forma acadèmica i vehicular majoritàriament per part del professorat i en un grau bastant reduït per part de l'alumnat. A més d'això i com ja hem comentat, tenim la presència de persones novingudes procedents no només de territoris castellanoparlants sinó també de llocs asiàtics; així com diferents cultures, de les quals predomina la gitana. Aquest sector s'està integrant al nostre territori en llengua castellana.

1.3. Objectius generals

- (1) Comprendre diferents tipus de textos, orals i escrits, i les seues distintes estructures formals; parant atenció als elements del context que en condicionen una adequada interpretació.
- (2) Expressar-se oralment i per escrit, especialment en l'àmbit acadèmic, per mitjà de discursos adequats, coherents, cohesionats i correctes, sabent utilitzar i valorar la llengua oral i la llengua escrita com a mitjans eficaços per a la comunicació interpersonal, l'adquisició de coneixements nous, la comprensió i anàlisi de la realitat i l'organització racional de l'acció.
- (3) Utilitzar adequadament la llengua com a instrument per a l'adquisició de coneixements nous i per a produir i interpretar textos propis de l'àmbit acadèmic, obtenint, interpretant i valorant informacions de diferents tipus i procedències, sent capaç d'emprar tècniques de busca, elaboració i presentació de la informació, utilitzant, amb autonomia i esperit crític, mitjans tradicionals i les noves tecnologies.

- (4) Interpretar i valorar críticament les obres literàries a partir del coneixement de les formes convencionals específiques (gèneres, procediments retòrics, etc.), de la informació pertinent sobre el context històric i cultural de producció, dels trets identificadors dels grans períodes; així com d'obres i autors significatius, utilitzant de manera crítica les fonts bibliogràfiques i documentals adequades per al seu estudi.
- (5) Llegir i valorar les obres literàries com a manera d'enriquiment personal i de trobar plaer, com a manifestacions de la sensibilitat artística del ser humà i com a expressió de la identitat cultural dels pobles, apreciament el que el text literari té de representació i interpretació del món.
- (6) Refermar l'esperit emprenedor amb actituds de creativitat, flexibilitat, iniciativa, treball en equip, confiança en un mateix i sentit crític.

1.4. Competències

En aquesta proposta de ruta es treballen una sèrie de competències comunes en totes les assignatures, no són específiques de cap contingut en concret. Per això comentarem a grans trets de quina manera es desenvolupen, sense entrar en detalls.

1. Competència comunicativa

Es practica al llarg de tota la proposta, tot fent èmfasi en l'oralitat, una habilitat que considerem necessària en la comunicació i, per tant, en l'ensenyament i aprenentatge de llengües i literatures.

2. Competència en la gestió i el tractament de la informació

És a través d'un ús crític de les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC) que es treballa la mobilització de recursos per trobar, seleccionar i analitzar informacions procedents de fonts diverses i en diferents suports.

3. Competència digital

En aquesta proposta la competència digital està molt lligada a la competència en la gestió i el tractament de la informació (2) i a la competència en recerca (4). Així, mitjançant les eines tecnològiques (xarxa en general, Twitter, projecció audiovisual...) es realitzen activitats inductives que permeten conèixer la vida, l'obra i l'espai de l'autor que estudiem.

4. Competència en recerca

Aquesta competència, com la competència en la gestió i el tractament de la informació, també es practica a través de les noves tecnologies (3). Més concretament en la recerca de dades biogràfiques de l'autor a partir del qual es fa la present proposta i de les dades més significatives de la seua ciutat.

5. Competència personal i interpersonal

El coneixement de les habilitats pròpies de l'alumnat i les relacions entre aquest són bàsiques. És per això que la major part de les activitats es desenvolupen de manera cooperativa i col·laborativa.

6. Competència en el coneixement i la interacció amb el món

Identificar i valorar el nostre territori des d'una perspectiva de respecte de la natura, de la cultura i social és imprescindible en el contingut d'aquesta assignatura. D'aquesta manera i amb l'objectiu d'ampliar l'espai dels autors i les autores que estableix el currículum, ens centrem en la ciutat de Tarragona.

1.5. Objectius específics de la ruta

- (a) Conèixer la figura i l'obra poètica de Magí Sunyer.
- (b) Treure la literatura de l'aula (canviar-ne l'espai habitual) i connectar-la amb llocs físics i concrets.
- (c) Fomentar la lectura de poesia contemporània, per tal d'evidenciar que és un gènere plenament vigent i treballar escriptors fora del cànon i del currículum.
- (d) Conèixer els principals elements propis del discurs poètic.
- (e) Treballar relació i transversalitat de les manifestacions artístiques.
- (f) Fer un ús crític i funcional de les TIC.
- (g) Potenciar el treball de l'oralitat, a través de la recitació i dramatització i debat entorn de diferents peces poètiques.
- (h) Fomentar el treball en equip i cooperatiu.

2. Proposta de lectures

Tot seguit es proposen unes lectures per treballar l'obra poètica de Magí Sunyer. Aquestes lectures complementen els poemes de la ruta literària i permeten als alumnes conèixer la poètica de l'autor tarragoní.

Es pot trobar el títol del poema entre cometes baixes (« ») i entre parèntesi el número de la pàgina. Si els poemes que es suggereixen pertanyen a un apartat concret i es fa difícil reconèixer-los pel seu títol, es recull el nom de la secció entre cometes altes (“ ”) i, seguidament, s'especifica el dels poemes.

Vacances

«Sobre poesia» (11)	«L'amor de les tres taronges» (33)
«Cos venial» (15)	«Consciència» (34)
«Conjugació» (23)	«Oc» (36)
«Sísif» (27)	«Testament» (46)
«Ombres» (31)	

Sirventès

«Festa» (19)	«Hivern» (33)
«Vespre» (23)	«Desolats» (34)
«Conversa» (25)	«Infern musical» (39)
«La porta» (29)	«Elegia cubista» (73)

Conté un secret

«Fornades urbanes» (26)	De “Aigües perdudes”: «3»
De “Aigua i pols de Tàrraco”: «1», «2»,
«3», «Vestigis», «Camins de mar», «La-
berints», «Via Tàrraco»	“Oli nou”

I després el silenci

«Dramatis personae» (15)
«Parla la mare» (19, 41 i 59)

«La dona» (23)
«I després, el silenci» (85)

Mar neta

«Corresponia» (13)
«Melic i ventre» (42)
«Els versos, curts» (51)
«Brúixola» (54)

«La ciutat té carrers» (55)
«Hi ha un moment de la mar» (63)
«De resultes de l'amor» (64)

L'error bellíssim

«I un dia ve» (13)
«T'has ajupit a la porta de ferro» (15)
«L'aigua m'esquitxa el peu» (21)
«Començarà el dia» (23)
«M'has entrat» (31)
«Em contradic» (35)
«Estès al llit» (37)
«Saliva» (40)
«No sabíem què fer d'aquell amor» (63)

3. Marc metodològic

3.1. Taula d'activitats

	Activitat	Organització	Recursos	Durada	Objectius	
					Específics	Generals
PRÈVIES A LA LECTURA	A1: PROJECCIÓ DE L'ENTREVISTA Presca de contacte amb Magí Sunyer i Tarragona	Tota la classe	Ordinador, projec- tor, vídeo de l'entrevista	15 min	a, b, f	—
	A2: D'ETIQUETA EN ETIQUETA Elecció de la lectura del trimestre	Tota la classe	Ordinador, projec- tor	30 min	a, b, f, h	2, 3, 4
		Individualment	Ordinador amb connexió	15 dies (a casa)		
		Tota la classe	Ordinador, projec- tor, processador de textos	50 min		
DURANT LA LECTURA ¹	A3: LLEGINT MAGÍ SUNYER Lectura i treball dels poemes de la ruta literària	Grups de tres i tota la classe	Materials poesies (es concreten a l'annex), ordinador amb connexió a Internet (de vega- des)	50 min (4 dies)	a, b, c, d, e, f, h	1, 2, 3, 4, 5, 6
	A4: RESOLENT DUBTES, RELLEGINT SUNYER Debat i resolució de dubtes paral·lela a la lectura	Tota la classe	Poemes impresos	50 min (2 dies)	a, b, c, d, e, g	1, 2, 3, 4, 5, 6
PREPA- RANT LA RUTA	A5: EL TERRA CANVIA D'ESTAT Dinàmica per desfer tensi- ons i preparar la recitació de poemes	Tota la classe	Full amb diferents estats	15 min	g, h	6
	A6: POEMA PER ACÍ, POEMA PER ALLÀ Treball de l'oralitat per a la recitació dels poemes	Grups de qua- tre i tota la classe	Poemes impresos, targetes amb tons de veu, gravadores	35 min (2 dies)	a, c, d, g, h	1, 5, 6
	A7: MICROPOEMES Improvissació i recitació de micropoemes de Sunyer	Individualment	Dues capsas, pa- pers annex	15 min	a, c, d, g	5, 6
DURANT LA RUTA	A8: LLEGINT, FOTO- GRAFIANT I DIBUIXANT SUNYER	Individualment o en grup	Guia del recorregut, càmeres (mò- bil), llapis	—	a, b, c, d, e, g, h	4, 5, 6
DESPRÉS DE LA RUTA	A9: VIDEOLIT Creació d'una càpsula audi- ovisual a partir dels poemes de Sunyer i els materials elaborats pels alumnes du- rant la seqüència	Grups de tres persones	Càmeres de vídeo i de fotos, gravado- res de so i ordina- dors amb connexió a Internet	45 min (3 dies)	a, b, c, d, e, f, g, h	2, 3, 5, 6

¹ Es suggereixen moltes activitats per a realitzar durant la lectura dels poemes, d'entre les quals el docent ha d'escollir les que crega convenientes. Es poden trobar més avall explicades i amb els annexos corresponents.

3.2. Orientacions metodològiques

Projecció de l'entrevista

A classe, es projectarà una petita entrevista, prèviament elaborada. Aquest és el primer contacte amb el poeta i la seua obra i ha de servir per presentar l'escriptor d'una manera amena i menys "acadèmica".

D'etiqueta en etiqueta

A la primera sessió, el docent ha de presentar l'activitat. Es tracta d'una activitat que els xiquets i xiquetes han de realitzar a casa, durant quinze dies, a través de la xarxa social Twitter. Mitjançant dues etiquetes (o *hashtags*), l'alumnat haurà de buscar informació sobre el poeta Magí Sunyer i la ciutat de Tarragona. Ha de fer servir les etiquetes #descobrintSunyer i #descobrintTGN. Els xiquets i xiquetes poden penjar fotografies de la ciutat i del poeta, fragments de la seua obra, aspectes destacats de la seua biografia, etc. El docent ha de fer especial incidència en la necessitat que l'alumnat faça ús de les etiquetes escollides, ja que si no li serà impossible d'avaluar l'activitat. El docent ha de fomentar el debat

finalment, l'última sessió, el docent s'encarregarà de fer una petita panoràmica per exposar els resultats de l'activitat. Per fer aquesta panoràmica, el docent ha de preparar prèviament un recull d'aquelles piulades que considere més interessants. Ha d'intentar recollir la participació de tots els xiquets i xiquetes. Hi ha, en xarxa, webs que creen reculls a mode de "petites històries". Per a fer-ho, el docent es pot servir (d'alguna) d'aquestes eines:

STORIFY: <https://storify.com/>; permet crear històries amb les piulades més destacades.

PIRENDO: <http://pirendo.com/>; permet monitoritzar totes les piulades fetes sota una mateixa etiqueta.

TWISTORY: <http://checkthis.com/twistory>; permet sistematitzar les piulades fetes per dies, es mostren al calendari.

Una vegada feta aquesta projecció, els xiquets i xiquetes hauran de fer una biografia conjunta, amb tota la informació que durant els quinze dies anteriors hagen obtingut. Per fer-ho, un dels alumnes haurà d'asseure's a l'ordinador i obrir un processador de textos i anar bolcant-hi tot allò que els xiquets i xiquetes, per consens, decidisquen.

Llegint Magí Sunyer

A l'aula o a casa es treballaran amb més profunditat els poemes que es llegeixen a la ruta literària. Per fer-ho, es proposen diferents activitats, que es poden trobar a l'annex, les quals treballen individualment cada un dels poemes o bé tracten de manera genèrica la poètica sunyeriana.

Les activitats genèriques es realitzen conjuntament, tota la classe. Se'n proposen dues: una que treballa els eixos temàtics de la poesia de Magí Sunyer i una altra que defineix els

materials i/o elements que apareixen recurrentment en els seus poemes. Aquestes dues activitats, que es presenten seguidament, són fonamentals per a treballar els poemes concretament. Són “Els pilars de la poesia de Magí Sunyer” i “Materials i elements”.

Per a treballar les poesies de manera concreta, es plantegen activitats que les analitzen de manera individual. Així, per exemple, es pot trobar una fitxa del poema «Oc» o una altra de «Sobre poesia». Aquestes activitats estan plantejades per aprofundir en el contingut dels textos de Magí Sunyer. En principi, està previst realitzar-les a l'aula per grups d'un màxim de tres persones. Cada grup treballarà un poema diferent, per tal de fomentar el treball en equip i cooperatiu. D'aquesta manera, no tots els grups han de realitzar la mateixa tasca ni treballar els mateixos poemes. Algunes de les activitats suggerides poden realitzar-se fora de l'aula; el docent ha de fomentar l'ús de la biblioteca, com un espai públic que permet als alumnes trobar-se, l'accés a Internet i consultar materials complementaris. Cada una d'aquestes activitats, el material que rebrà l'alumne, es pot trobar a l'annex.

Un cop acabades totes les activitats de les poesies, es faran una o dues sessions de posada en comú i debat, per tal que tots els alumnes coneguen el conjunt de les lectures. A més, durant la posada en comú, els xiquets i xiquetes hauran d'intercanviar-se els materials elaborats com a tasca de les activitats i, si escau, resoldre'ls.

Els pilars de la poesia de Magí Sunyer

Durada: 20 minuts

Material: dos poemes per a cada grup de tres persones

Organització: per grups de tres persones

Descripció: en aquesta activitat, els i les alumnes hauran d'inferir quins són els cinc eixos temàtics de la poesia de Magí Sunyer a partir d'una selecció de poemes de l'autor. Per a començar l'activitat, cada grup de tres alumnes rebrà dos poemes de la selecció, a l'atzar.

L'exercici que ha de dur a terme cada grup és resumir els dos poemes que els ha tocat en una paraula, o explicitar-ne el tema de la manera més sintètica possible. El professor o la professora haurà de tenir en compte que alguns temes poden resultar més difícils d'esbrinar que d'altres i ha d'estar preparat per a orientar el procés de síntesi si és necessari. En aquesta línia, el professor o la professora pot remarcar els mots més significatius del tema que es pretén sistematitzar per facilitar la tasca a l'alumnat.

Mentre els grups debaten, el docent dibuixarà a la pissarra un esquema de façana d'edifici sostinguda per cinc columnes. En acabar el debat, cada grup dirà en veu alta la paraula o el sintagma amb què ha decidit resumir els seus poemes. El professor o la professora farà la llista de totes les aportacions a la pissarra.

Amb la llista feta, la següent part de l'activitat consistirà a agrupar totes les aportacions en cinc blocs: els eixos de la poesia de Magí Sunyer que, a grans trets, es podrien emmarcar en “amor”, “sexe”, “mort”, “sinergies amb d'altres manifestacions artístiques” i “la vida”.

Materials i elements**Durada:** 45 minuts**Material:** 30 targetes on estiga escrita la paraula *pedra, terra, aigua, foc o vent***Organització:** tota la classe

Descripció: aquesta és una activitat de definició dels materials i elements que apareixen en la poesia de Magí Sunyer. És ben important que l'alumnat tinga clar el significat, o almenys les característiques d'aquests, per poder entendre bona part dels poemes de l'autor. És per això que plantegem la següent distribució. En primer lloc, el docent explicarà l'activitat i repartirà a cada alumne de la classe una targeta de paper que durà escrit el mot *pedra, terra, vent, foc o aigua*. Llavors el professor o la professora demanarà que s'ajunten totes les pedres, totes les persones que els haja tocat la terra, el vent, el foc i l'aigua, de manera que es creen cinc grups de persones. Tot seguit, per grups, hauran de fer un decàleg on plantegen 10 característiques que tinga el material o l'element que els haja tocat. A continuació, es demanarà que individualment escriguen un poema imaginant-se que són aquest material o element. El poema haurà de tindre 4 versos, haurà de manifestar una relació amb algun espai de la ciutat de València (per exemple, si un alumne té l'element de la pedra pot fer un poema on apareguen les Torres de Serrans), però, com a handicap, no hi podrà aparèixer la paraula adjudicada. finalment, d'un en un, hauran de llegir el poema en veu alta i el conjunt de la classe haurà d'endevinar de quin material o element es tracta.

Resolent dubtes, rellegint Magí Sunyer

Per tal de realitzar aquesta activitat, cal que l'alumnat i el docent hagen començat a llegir els poemes que s'hagen escollit. Seria interessant que, com a mínim, hagueren llegit la meitat de les composicions proposades, ja que els xiquets i xiquetes seran els encarregats de conduir el debat. Cal que els i les alumnes estiguen en rogle o en forma d'u, de tal manera que tots es puguen veure i escoltar amb facilitat.

En un punt del rogle es deixa una cadira buida i una caixeta o bossa amb el nom dels poemes que, prèviament pactats, s'hagen llegit fins aquell dia. Aleatòriament o a partir de l'ordre que el docent desitge, un alumne o una alumna s'alçarà del seu lloc i s'asseurà a la cadira buida, agafarà un dels papers i en llegirà el títol. El xiquet o xiqueta serà l'encarregat de conduir el debat d'aquell poema i de fer-ne una primera valoració i/o descripció. Quan la classe done per acabada aquella composició, el següent s'alçarà i traurà un nou paper.

Cal remarcar abans de començar que no és tan important fer referència a la "forma" de la poesia com fixar-se en el "fons" del poema, això és, que allò vertaderament important és entendre el(s) sentit(s) del poema. Allò realment interessant és que els i les alumnes siguen capaços d'expressar què els evoca el poema, què els transmet, quines imatges hi entreveuen. També quins mots es repeteixen i esdevenen motius de tota la poesia sunyeriana. Així, doncs, més que una lectura acadèmica de les poesies, es persegueix una lectura que permeta la comprensió dels versos a l'alumnat (si es vol, més planera, més personal).

El docent ha de ser capaç d'aportar temes de debat per a tots els poemes, de tal manera que ha d'haver treballat prèviament les peces poètiques, ja que, per qüestions de temps evidents, no es poden llegir durant l'activitat.

El terra canvia d'estat!

Aquesta activitat pretén crear un espai informal i més còmode abans de recitar, novament, alguns poemes. Es tracta d'una activitat d'expressió corporal, per la qual cosa el docent ha de procurar ser dinàmic i facilitar que els xiquets i xiquetes es moguen amb desimboltura.

El docent explicarà que el terra canviarà d'estat cada vegada que ell ho indique. Amb cada canvi d'estat, l'alumnat s'ha de comportar de manera diferent, d'acord amb com siga el terra. Alguns exemples de l'estat del terra són: una pista de gel, les brases d'un foc, la sorra de la platja, un terra acabat d'encerar, el terra és ple de xinxetes, etc. Es tracta de proposar diferents estats que promoguen el moviment i que faciliten la posterior recitació de poemes. Ha de ser una activitat ràpida, moguda, en un espai prou ampli com perquè no es molesten i puguen moure's amb facilitat. Caldria, potser, eixir fora de l'aula i anar al pati.

Poema per ací, poema per allà... i a Magí Sunyer veuràs

Treballem l'oralitat. Aquesta activitat es dividirà en tres parts, les quals es duran a terme en tres sessions diferents. En la primera, es repartiran dos poemes a cada grup de quatre persones junt amb quatre targetes que contindran el to amb què hauran de ser llegits aquests poemes (trist, enfadat, cridant i cantant). Cada component del grup escollirà una targeta i recitarà els poemes a aquest grup menut amb el to que li haja tocat, primer el poema *a* i després el poema *b*. A continuació es farà una posada en comú amb la resta dels grups i es recitaran a tota la classe. Llavors es demanarà a tota aquesta classe que esculla, partint de la temàtica i del que expressa, quin creu que ha de ser el to amb què ha de ser llegit el poema. finalment els textos es llegiran amb el to que hagen triat.

En la segona part de l'activitat, es repetirà la tasca però amb poemes diferents i, en acabant d'haver llegit els textos amb el to adequat davant la classe, es projectarà un vídeo amb la recitació d'un poema per part de Magí Sunyer. Es repartiran els poemes entre totes les persones de la classe i el professor o la professora demanarà a l'alumnat que, a casa, practique la recitació del o dels poemes que li haja tocat.

En tercer i darrer lloc, es dedicarà una sessió per practicar i assajar les recitacions que es faran en durant la ruta. Tant a casa com en aquesta sessió d'assaig es podran utilitzar gravadores per tal que es puguen escoltar i modificar allò que es puga millorar.

Micropoemes

Aquesta és una activitat introductòria amb la qual pretenem que els i les alumnes comencen a practicar l'expressió oral, al mateix temps que provoquem que empenen la seua creativitat. També serveix per introduir els poemes de Magí Sunyer.

El professor portarà a classe dues capsas, una amb el rètol de *Micropoemes* i l'altra amb el rètol *Expressions*. Els i les alumnes, de manera individual, agafaran una papereta de cada una de les capsas. Després, es posaran en cercle. A la capsa de *Micropoemes* es troben diversos poemes curts de Magí Sunyer que consten a l'annex; però suprimirem l'últim vers. Els i les alumnes tindran un parell de minuts per pensar com acabar els micropoemes que els han tocat a cadascun d'ells, afegint un vers. Els versos seran lliures. finalment, els i les alumnes recitaran les composicions mentre realitzen diferents moviments corporals (badallant, corrent, a peu coix, saltant...).

Llegint, fotografiant i dibuixant Sunyer

Aquest apartat inclou les activitats que es realitzen durant la ruta Magí Sunyer, especificades a la "Guia del recorregut", que es facilitarà a cada alumne el dia de l'activitat.

Per una banda, els xiquetes i xiquetes seran els encarregats de recitar els poemes a partir de la distribució que hagen escollit a l'aula. En un principi es recitaran de manera individual, però els poemes més extensos es poden dividir de manera que tothom llegisca algun fragment durant la ruta. Per una altra banda, es proposen dues activitats paral·leles a la realització de la ruta: fer un dibuix i diferents fotos. El dibuix, l'hauran de realitzar quan isquen de la Part Alta, pel portal de Sant Antoni. Una vegada fora de la ciutat, podran escollir dibuixar entre un record concret de la ruta realitzada fins al moment o bé, a partir de la seua imaginació, il·lustrar la seua visió de Tarragona. Aquestes activitats s'especifiquen a la guia. Les fotografies s'hauran de fer tenint en compte l'activitat d'avaluació del Videolit. Així, doncs, les fotos han d'intentar recollir l'essència dels poemes.

Videolit

La tasca final posterior a la ruta consisteix en l'elaboració d'un Videolit, és a dir, una càpsula audiovisual articulada a partir d'un text literari mitjançant una tasca de creació. Més concretament, hauran de fer un vídeo en el qual apareguen les imatges —tant fotografies, com dibuixos i, fins i tot, els textos redactats— que l'alumnat haja elaborat durant les activitats preparatòries a la ruta i durant la realització de la mateixa ruta. A més, com a àudio haurà d'aparèixer la recitació enregistrada d'un o més poemes, que podran ser els que hagen treballat en el projecte de la ruta o altres que els agraden més, però sempre de Magí Sunyer. El muntatge del vídeo podrà ser editat amb programari com Moviemaker o iMovie. I haurà de ser penjat al Youtube a través d'un compte de correu a Gmail.

Com que serà una tasca que es realitzarà en horari lectiu, amb els ordinadors del centre, serà necessari dedicar tres sessions de 45 minuts i si falta temps s'acabarà a casa. Ara bé, per a les imatges i enregistraments es faran servir telèfons mòbils i càmeres personals.

4. Criteris d'avaluació

Per a la valoració d'aquesta seqüència didàctica es proposa una avaluació contínua, de manera que es valore no sols l'activitat final, sinó també algunes de les tasques que es suggereixen. També es tindrà en compte la participació activa a les activitats i l'actitud positiva. L'avaluació es realitzarà a través d'una rúbrica. És necessari que el docent facilite la rúbrica als alumnes abans de començar a realitzar les activitats, per tal que aquests sàpiguen en tot moment quins criteris seguirà el docent per avaluar-los.

El professor o professora serà el responsable d'assignar el 70% de la nota final. L'altre 30% restant serà responsabilitat dels i les alumnes, que autoavaluaran el treball realitzat al llarg de la seqüència en petits grups de tres persones. El professor o professora els donarà unes indicacions per tal de facilitar l'autoavaluació, propiciant la seua reflexió sobre les següents qüestions:

- 1) Heu participat activament en totes les activitats que hem realitzat?
- 2) La vostra actitud envers les activitats ha sigut positiva, o pel contrari, heu fet algunes activitats amb desgana?
- 3) Us heu esforçat per realitzar les activitats de la manera més completa i adequada possible?
- 4) Creieu que heu après moltes coses sobre poesia, sobre l'obra de Magí Sunyer i sobre altres qüestions històriques, geogràfiques i culturals?

A més de demanar als grups que s'assignen una nota entre 0 i 3, també cal demanar-los que facen un petit escrit (màxim un full) en el qual hauran d'indicar si han gaudit de les activitats de la ruta, des de les preparatòries fins a les posteriors. Seria interessant preguntar-los què han après, si en canviarien alguna cosa, etc.

Els docents poden (i *haurien de*) realitzar les modificacions que creguen oportunes a la rúbrica, canviant els ítems avaluable o el seu pes en la nota final per adaptar-se a la realitat de cada aula.

ACTIVITAT	ÍTEMS	QUALIFICACIÓ			
		EXCEL·LENT	ASSOLIT	POC ASSOLIT	
A1: D'etiqueta en etiqueta (1 punt)	Participació (0,5 punts)	Ha participat més de deu vegades. Gairebé tots els dies crea alguna piulada amb informació.	Crea un nombre prou considerable de piulades (unes deu), però pot estar alguns dies sense crear-ne cap.	Participa poc a l'activitat, el nombre de piulades és escàs(unes 5).	
	Correcció i interès de la informació (0,5 punts)	La informació que apareix a les seues piulades és correcta (es basa en fonts fiables) i interessant.	Hi ha algun error en la informació; encara que sol basar-se en fonts fiables. La informació és interessant.	La informació conté alguns errors d'importància. Es basa en fonts de poca fiabilitat. No és gaire interessant.	
A3: Els pilars de la poesia de Magí Sunyer (2 punts)	Participació en el debat del grup (0,7 punts)	Sol dirigir el debat en el seu grup; fomenta la discussió sobre noves idees i hi participa intensament en aquest.	Encara que no sol dirigir el debat, planteja qüestions interessants i intervé bastant.	El nombre d'intervencions al debat és escàs.	
	Interès de les aportacions (1,3 punts)	Les idees aportades són adequades i interessants. És capaç de sintetitzar la informació, expressant el tema del poema de manera breu.	La informació és adequada i interessant; però té dificultats per resumir el tema en poques paraules.	Té dificultats per extreure el tema dels poemes, encara que aporta algunes idees interessants.	
A4: Resolent dubtes, rellegant Sunyer (2 punts)	Participació en el debat (1 punt)	Conduïx el debat de manera adequada: inicia el debat amb preguntes clau sobre el tema, fa que es respecten els torns de paraula, i intercala informació pertinent quan és necessari perquè el debat siga actiu i profitós.	Li costa fer que s'iniciï el debat però aconsegueix que es respecten les regles d'aquest i el dinamitza aportant informació adient.	No sap iniciar el debat ni dinamitzar-lo, ja que no aporta cap idea ni al principi del debat ni quan aquest està aturat. Tampoc sap com fer que els altres respecten les regles per debatre.	
	Participació activament al debat quan no li toca conduir-lo. Aporta idees per a tots els poemes debatuts.	1 punt	0,6 punts	0,3 punts	No participa en els debats dels altres poemes, o ho fa molt esporàdicament.
		0,5 punts	0,3 punts	0 punts	0 punts
		1,3 punts	0,9 punts	0,6 punts	0 punts
		0,5 punts	0,3 punts	0,1 punts	0 punts
		0,7 punts	0,5 punts	0,3 punts	0 punts
		1,3 punts	0,9 punts	0,6 punts	0 punts
		1 punt	0,6 punts	0,3 punts	0 punts

	Interés de les aportacions al debat (1 punt)	Expressa idees interessants i pertinents, que serveixen per a interpretar el poema de forma adequada. Fa servir conceptes i idees que ja s'han treballat anteriorment a classe.	Les idees són interessants i adequades, però no aprofundeix suficientment per tal d'esbrinar el significat dels poemes. Fa servir conceptes i idees que ja s'han treballat anteriorment a classe	Encara que alguna idea pot ser adient o interessant, generalment no sap comprendre els elements més importants del poema. Aprofita alguna idea que s'ha vist anteriorment a classe.	No entén els elements de què consta el poema, i no sap esbrinar el significat d'aquest. No fa servir idees o conceptes tractats amb anterioritat a l'aula.
	Materials emprats (0,7 punts)	Apareixen creacions de tots els tipus (dibuixos, fotos, textos...).	Utilitza diferents tipus de creacions, encara que no totes les possibles.	Utilitza pocs materials.	Sols apareix l'àudio i alguna imatge.
A9: Videolit (2 punts)	Originalitat i disposició dels materials (1,3 punts)	El Videolit es caracteritza per la seua creativitat en la elecció i el muntatge dels materials.	És un treball creatiu pel que fa a l'elecció dels materials, però falta millorar la presentació d'aquests.	Algunes parts són creatives, però d'altres no. Cal millorar la disposició dels elements.	No és gaire creatiu. El material no es disposa de forma que siga visualment atractiu per als altres.
		1 punt	0,6 punts	0,3 punts	0 punts
		0,7 punts	0,5 punts	0,3 punts	0 punts
		1,3 punts	0,9 punts	0,6 punts	0 punts

5. Reflexió final

Clara, experimental

Amb voluntat de claredat i experimental —com la poesia de Magí Sunyer. Així ix a la llum aquesta petita guia didàctica: amb el propòsit humil, però sincer, d'aportar diferents materials i suggeriments als docents per descobrir al seu alumnat l'apassionant poètica sunyeriana. Aquesta guia naix amb el desig de traure la literatura de l'aula, amb el ferm convenciment que la poesia en concret —i la literatura en general— no és sinó d'on cada u, personalment o en grup, l'anhele o la imagine.

Una (doble) reivindicació

Alhora, aquesta proposta és una (doble) reivindicació: una de poètica, pròpiament, i una d'autor. Poesia perquè ens fa més fàcil la vida, perquè ens en cal molta més per a ser feliços. Per desfer-nos una mica dels feixucs adjectius que acompanyen el gènere de les línies escapçades. I Magí Sunyer per evidenciar que les elits editorials no (sempre) caminen de la mà de la bona literatura.

Completa

Els suggeriments d'activitats que es fan per treballar la poesia de Sunyer cerquen la transversalitat: es treballa la recitació, la dramatització i el vídeo. A més, aquesta proposta pretén mantindre les sinergies entre diferents manifestacions artístiques, explícites en alguns dels reculls del poeta tarragoní.

Participativa

El docent ha d'esdevenir, més que mai, un mer mediador. Els xiquets i xiquetes són els encarregats de conduir les reflexions entorn de les lectures dels poemes. Són també els responsables de les recitacions de la ruta literària. El docent ha de ser capaç de desencallar debats, facilitar materials i resoldre dubtes. Ara bé: sens dubte, aquesta guia didàctica persegueix que l'alumnat esdevinga protagonista del seu aprenentatge.

Au, vés, amic, enfronta't al suplici:
no guanyaràs però **no et podran vèncer.**

6. Annexos

«Sobre poesia»

Llegeix el poema atentament:

El poema s'escriu tot sol, no plany
les febleses humanes del poeta:
ell rebusca la rima, es queda blanc,
decideix la llargada en cada vers.
De vegades s'espera expressament,
concedeix al poeta una importància;
quan ja el té endormiscat i satisfet,
el poema, de pressa, el corregeix
i després l'escriptor ni se n'adona,
convençut que és agent imprescindible,
transmissor de l'alè d'un déu, d'un geni.
Si algun cop el poema es descontrola,
i es publica acabat per l'artesà,
notareu de seguit la impertinència.

Busca a la xarxa el terme *metaliteratura* i enllaça aquest concepte amb la poesia que acabes de llegir. Creus que poema i terme lliguen?

Segons aquesta peça poètica, qui és l'encarregat d'elaborar el poema? Què en penses d'aquesta idea? Llegeix l'«Elogi de la paraula», de Joan Maragall (el pots trobar fàcilment en xarxa) i relaciona el concepte de literatura de Maragall amb el que Sunyer expressa en aquesta poesia.

«Oc»

Llegeix el poema atentament:

Als estandards, ni un color trist.
Amic, hauries d'haver vist
el foc d'estels sense cauteles;
més que la mar blanca de veles,
eren carrers vermells i grocs
sense potser, mais ni tampocs.

*Farai un vers de dreit nien
que enans fo trobatz en durmen
sus un chivau.*

O de la vida,
ara que està de mort ferida:

Josep Maria Pujol fou | ric de saber sense cap jou, | més gras que prim, amb molt d'herètic, | fidel al patrimoni ètic | heterodox sense clivell, | sempre precís, molt blanc de pell | —fam de llegir, menys set d'escriure, | els ulls oberts de l'home lliure, | prestigi de misteriós—, | sorneguer, irònic, generós.

Interpretava, amb llepolia, l'art de l'ortotipografia. | Va definir, classificar, | catalogar i analitzar | del rei en Jaume la gran talla | i el cos complet de la rondalla; | volgué passar un virtual | raspall metàl·lic amb zotal | per les asprors de la llegenda. | La mort tenia una altra agenda.

Llegiu-ho al dret o a l'inrevés,
que fe sens obres morta és,
els títols són de gran paratge,
i els recordem en homenatge,
però jo enyoro aquell esclat
d'intel·ligència en el debat
més gratuït, entre rialles,
a Tarragona o a les muralles
davant les ones de l'Alguer,
aquella espurna que a recer
de la prudència es contenia
fins que saltava amb alegria,
i, sobretot, el teu desig
d'una gent culta amb un esquitx
de llibertina, no gens trista.
Amic, l'hauries d'haver vista.

*Farai un vers, pus mi sonelh
e·m vauc e m'estauc al solelh.*

Cerca a la xarxa com es diu *sí* en occità. Al mig i al final del poema, hi ha uns versos en occità, busca'n la traducció.

Fes una cerca a Internet per saber qui fou Josep Maria Pujol i què va estudiar. Rellegeix, un cop fet això, la poesia. Fes també un cop d'ull al diccionari. De ben segur quan hakis fet tot això entindràs el poema molt millor.

De què creus que parla Sunyer els sis primers versos? Ho pots relacionar amb la història recent del Principat?

«Laberints»

Llegeix atentament el poema:

(Als clivells brosten
herbes de la muralla,
la claror abrusa.)

Ciutats internes
dels plaers i de l'oci,
delineades,
ciutats dels sacrificis,
arquitectura clara.
(Àmbit de temples
i jocs, de banys, teatres,
combats i curses.)

Turó d'Octavi,
de Júpiter, amb culte
de foc i marbre.
Protecció, domini
sobre l'abrupta falda.

(Laberint, calma,
la resplendor del Mèdol
en porcellana.)

Se senten ecos
—restaurants i botigues,
bars de la plaça.
Setè tomb, la victòria
d'un auriga a l'arena.

(Blau de mar, aire
salat que erosiona

la pedra tova.)

Banys a les termes,
l'aigua civilitzada
per l'aqüeducte.
Nus, els romans, tan púdics!,
salten, grecs d'alegria.

(Colors i tactes
del soldó. Tres columnes
que es tenen dretes.)

Lluites ofertes
davant la mar. Espasa,
trident i xarxa.
Lleons d'Àfrica, toros,
la sang encesa brama.
(La marinada
lenta, daurada. Blanca
roca polsosa.)

Fora muralla,
dues màscares gregues
sobre l'escena.
La veu puja les grades,
nítida melodia.

(Capitells jònics
o de Corint a terra,
arc que triomfa.)

Cerca què són les “termes” romanes. Qui fou Octavi? I Júpiter? Què és el Mèdol? Fes també una ullada a tot allò que no entenguis. Llegeix, ara que has buscat aquests termes, el poema de nou.

El poema es refereix a Tàrraco com “Turó d'Octavi” i Sunyer l'anomena, també, la ciutat damunt del turó. Busca per què s'anomena així.

Aquesta peça poètica és la narració de llocs i esdeveniments concrets. Quina funció creus que fan les estrofes entre parèntesi? Quina diferència presenten respecte de les altres?

«Festa»

Llegeix atentament el poema:

Celebràvem a l'ús de la terra salvatge,
amb grans crits, ademans, rialles i la música
que rellisca del cos potent d'unes paraules
vingudes a nosaltres des de l'antic llatí
d'una terra que té la llum i el sol per pàtria.

Celebràvem al so que narren els cronistes:
batalles de taronges, encortinaments, balls
i tots els artificis de màscares i actors:
acròbates, rapsodes de versos on la sang,
regida per l'espurna d'un coet busquinyós,
rebat per la paret les certeses i el seny.

Algú culpava els vins i les salses picants
del desordre pletòric de celebració.
Nosaltres no culpàvem, no buscàvem raons,
celebràvem al ritme del color i de la sang.

El títol de la composició, «Festa», és l'explicació perfecta de la poesia. El segon vers del darrer quartet es refereix a l'esdeveniment com "el desordre pletòric de la celebració". Els versos del poema et transmeten aquesta sensació d'agitació? Recull mots o fragments que corroborin la teva afirmació.

Cerca què són els "rapsodes". Al poema hi pots trobar d'altres elements relacionats amb el món de l'espectacle; assenyalala'ls. Què creus que aporten al poema? Quina imatge et transmet el poema? Com t'imagines l'acte?

«Vespre»

Llegeix atentament el poema:

A l'entrada del món, l'avellaner
tacat d'aram, ple de mocs, sense fulles,
llenya que no respira ni es belluga,
saba adormida mentre el sol no torni.
Si tu, la rima de conceptes erts,
hivern, infern, colors secs de la fusta,
estripessis el blau de les muntanyes,
podria suportar amb calma el repòs
que em restaura la pell fosca d'estiu
mentre el vent roig, ponent, cus l'horitzó,
núvol i fred.

T'enyoro molt, no puc
sofrir que faltis ara. Em fa mal

la brasa que bleeix unes pupil·les
massa poc preparades per mirar
la transformació suau de l'aire
cap a la nit, com minva la claror,
com l'oliver perd densitat de llum,
perquè alhora s'allunya aquella força
que ens convertia en déus amb ulls pletòrics
d'aigua i de sol, absoluts i potents.

El poema descriu el joc de llum i clarors del vespre, abans no cau la nit. Per a Sunyer és un moment del dia ple de força. Intenta destriar d'entre els versos del poema aquells adjectius i imatges que descriuen el vespre de la composició.

Observa el trencament que es produeix als versos del centre del poema. Quin motiu creus que s'amaga rere aquesta disposició?

«Conversa»

Llegeix atentament el poema:

I la Mort se m'asseu, revestida amb el dol
de les solemnitats, a la taula de casa.
La miro de convèncer, la convido a un bon got
del vi fort de Capçanes i parlem una mica
de tot, com uns amics que fa temps que es coneixen
i han vist passar la vida sense poder aturar-s'hi.
Jo li parlo de tu, ella beu priorat
i amb el vi s'endolceix, perd encarcament.
M'ha vingut a buscar però em diu que no corri,
pot tornar l'endemà, no li ve de tres anys.
Amb el vi, li revé l'amant embriagada
sense control ni rumb que fou, s'emociona
i comprèn que en tres anys jo puc ser molt feliç.
Llavors, sí —ja m'hi avinc—, se me n'haurà d'endur
per molt de greu que em sàpiga haver de perdre't per
l'eternitat sencera, car tu viuràs molt més
i el més enllà no el sap ni la mateixa Mort,
que només acompanya, com un criat discret.

Sunyer ens presenta a través del poema una conversa de tu a tu amb la Mort. Amb quina voluntat creus que presenta la Mort com algú amb qui es pot conversar?

Rellegeix els dos darrers versos de la poesia —lapidaris. Són un recull sintètic d'allò que s'expressa en tota la composició. Podries explicar quina idea amaguen?

A mode de conclusió: intenta definir com és la Mort que descriu Sunyer. Pots fer-ho valent-te de mots o versos del poema, d'adjectius, d'imatges, etc.

«Vestigis»

Llegiu atentament el següent poema:

Remota veu de l'ofrena i el ritu.
Busques l'acord mineral amb la pedra
tallada en bloc, amb el sentit d'un ritme
que no comprens i t'exigeix el culte
cap als difunts que en tu han deixat rastre.
Cremes encens i purifiques l'aigua.

El vas, l'altar. La fredor de la pedra
filtra la por dels morts, transforma en ritme
la inquietud estantissa del culte.
T'esbaleeix que les marques del rastre
que deixis tu s'esborrin sobre l'aigua,
senyals de fum contra el perfil del ritu.

Si queda res de tu, servarà el ritme
del que vas ser, l'energia que el culte
vol celebrar. S'esvairà amb el rastre
d'un moviment imprevisible? L'aigua
recordarà les fonts, vencerà al ritu
i en fixarà relleus vius en la pedra?

Únics i estranys, si prescindim del culte,
si reneguem d'un tan efímer rastre,
inflats d'orgull per Prometeu, si l'aigua.
passa de llarg pels dominis del ritu,
¿s'enfurirà la Nèmesis i en pedra
convertirà la sang del nostre ritme?

El color blanc recorregut pel rastre
del vermell brusc i del blau clapat d'aigua,
colors primers de la vida i el ritu
que amb un cisell s'inscriuen en la pedra
per traduir l'interior del ritme
sobre la pell hieràtica del culte.

Petges de vent, lleugeres, sobre l'aigua,
fragilitat, esquerdes d'aquell ritu
marcat al fons més íntim de la pedra,
àliga en vol que representa el ritme
de llibertat que no recorda el culte.
Si ens queda res, la llum en durà el rastre.

Frontisses d'or: el ritu de la pedra
callada, pols de ritme sense culte,
trasllat del foc, rastre estès davant l'aigua.

Busqueu al diccionari aquelles paraules que no entengueu i a l'enciclopèdia els referents literaris que no conegueu.

Busqueu en la xarxa les característiques principals de la Catedral de Tarragona i redacteu-les en una llargària màxima d'un full.

Busqueu en la xarxa qui és Rosa Amorós i a què es dedica, redacteu la informació que trobeu en una llargària màxima de mig full.

«Mar de les mars!, Ciutat a dins de ventre»

Llegiu atentament el següent poema:

Mar de les mars!, ciutat a dins del ventre
de la ciutat. La pols és lenta i mor
damunt la pols de vestigis colgats,
fa de ciment a esquelets i columnes.

La pols no admet moviment ni carícies,
s'ajeu al pit dels segles en repòs
silent, només l'exciten quietuds
d'àmbits deserts, fa nit a sota terra.

L'aigua duu un foc a l'estella vinclada
que no permet l'escata de la pols,
li descobreix un batec que oblidava,

els ulls brillants i un genoll sense roba;
li bada el fang. A la pell s'hi coneix
tota la llum dels semidéus romans.

Llegiu també aquest poema:

Melic i ventre,
dues mans, l'estuari,
la mar oberta.

En dos minuts i de manera individual, feu un dibuix d'allò que intenta expressar el poema. Tracteu de definir què és el 'ventre de la ciutat'? Quines característiques té la pols en aquest poema? I l'aigua?

Proveu a fer-vos una imatge mental del que tindríeu en les mans si ajuntareu pols i aigua de la mar. En tres minuts i de manera individual, feu-ne un dibuix amb aquarel·les.

«Pedra»

Llegiu atentament el següent poema:

Fred, llegenda i silenci. Solitud mineral de la pedra callada, de la terra expectant. Serè, bonança de la parada al març: els ceps podats i ametllers amb brosta tendra. Reserva de la pedra quieta i discretíssima des d'on mai no traspassen els secrets, lluny de crits i converses, seca i anònima, entre blat i rostoll, entre conreu i esbarzers, entre ventades i calma, amb un orgull minúscul i tancat.

Passa el segle, envelleix amb placidesa, ulls i llavis tocats per un enigma. Només diu, com l'esfinx, paraules fosques i segella el misteri amb un somrís reposat, amb una pau molt antiga, retirada del món, útil i humil.

Passa el segle i oblida les històries de la pedra apartada del camí, de la lluita amb la carn de l'esperit, de la glòria enterrada a l'orient. Només queda la marca lapidària de llegendes: les veles d'unes naus que llauraven la mar sense ferida, besants d'or, pins i cèrvols esculpits,, la banyera de pòrfir de Sicília.

La grandesa del marbre llis, gelat, mig retorna l'alè d'una proesa, d'una gesta que no té pregoners. Al defora, un sol tebi, quietud, la rutina en el cicle de collites, el repòs assolit de cada dia: la llegenda i l'oblit, la soledat de les pedres gastades. El silenci.

Mitjançant els ordinadors de la biblioteca busqueu en la xarxa el Monestir de Santes Creus.

Observeu la informació que trobeu i busqueu imatges per fer-vos una idea de com és. De quins materials està fet aquest monestir?

Amb l'ajuda de la xarxa, si cal, responeu les següents preguntes: què és un monestir? Qui hi ha dintre d'aquest? I què hi ha fora? Quina diferència hi ha entre una església, una catedral, un convent i un monestir? Redacteu la vostra resposta.

Per què apareix tantes vegades el silenci, la solitud, la discreció i la quietud en el poema? Redacteu la vostra resposta.

«L'aigua m'esquitxa el peu»

Llegiu atentament el següent poema:

L'aigua m'esquitxa el peu
fins al turmell i les gotes
d'abans rellisquen pel pit
cap a la sorra. El sol s'allunya,
benigne, com la suavitat
de la pell que viu amb tu,
lluny de mi, que no em necessites.
Els meus dits sense la teva esquena
són inútils, les carícies no es poden
allunyar del meu record,
del meu record, només, lluny dels dits,
sense esment ja de la blancor
de la suavitat.

Tomba't al terra i tanca els ulls. Un company o companya del grup recitarà el poema que tens en paper. Tot seguit, seran les altres persones, d'una en una, qui es tombaran mentre un altre membre del grup recita el poema.

Imagina que estàs assegut o asseguda a la vora de la mar. Escribeu un poema de vuit versos a alguna persona que t'atrega.

Busqueu en la xarxa la versió de Marina Rossell de la cançó *La calma de la mar* i escolteu-la tot fent atenció a la lletra.

«Hi ha un moment de la mar»

Llegiu atentament el següent poema:

Hi ha un moment de la mar
que no admet insurrectes.
Tan concreta i precisa
com els flancs del teu cos,
eixarmada, la mar
s'empassa la claror,
l'ofega en l'absolut
etern del color negre.
És llavors que es ceneix:
de les xarxes botides
els salabres aixequen
els peixos que belluguen
sota el fanal. Llampegen.
Ho relato en directe,
ni amb un gram de metàfora,
que si no parlaria
del llampeig dels ulls teus
al zenit de l'amor
o de quan sues tota,
que la llum s'hi recrea.
Només parlo de mar,
de temporals, mareas
i de vent volander.

En la biblioteca de l'institut, busqueu tres poemes en què aparega la mar. A continuació, individualment cadascú de vosaltres haurà de fer un dibuix a partir dels poemes que trobeu. Tres poemes, tres dibuixos; un per cap. Per accedir als textos podeu ajudar-vos de l'espai virtual Música de poetes que ofereix la UOC.

En els ordinadors de la mateixa biblioteca, busqueu la *Cançó del bes sense port* de Maria-Mercè Marçal. Vos recomanem les versions de Maria del Mar Bonet i la de Miguel Poveda.

«Camins de mar»

Llegiu atentament el següent poema:

Camins oberts de la sal.
Rutes d'Itàlia!

Camins de mar, balandreig
de les barques més lleugeres,
caixes de peix estibat,
escates que guspiregen.
Perills de la mar, corrents
que resguarden la llegenda
de la sirena ancestral.

Camins oberts de la sal.
Rutes d'Itàlia!

Els matins il·limitats
sense record de tempesta
reclamen naus de comerç
perquè s'oblidi la guerra.
Fortuna del més despert,
ports de Tàrraco i Marsella,
claror del risc zenital.
Camins oberts de la sal.
Rutes d'Itàlia!

Sandàlies. Mercuri alat
protegeix el lli, la seda,
la ceràmica, el perfum,
els esclaus de carn soferta,
la fusta noble, el tapís,
el vidre, les pells, la pedra.
Sort del llibert, ponderal.
Camins oberts de la sal.
Rutes d'Itàlia!

El desig encén els ulls
amb el dring de les monedes;
tinta de color vermell,
àmfores a la bodega,
les marques pintades, vi,
blat en saques, oli en gerres.
La set d'or en un barral.
Camins oberts de la sal.
Rutes d'Itàlia!

Fantasies d'Orient
-cotó d'Índia, les espècies-,
de Cartago sense remes,
de l'Oceà a tota vela.
Somnis de tigre i marfil
de Mauritània, les perles
i la porpra imperial.
Camins oberts de la sal.
Rutes d'Itàlia!

Individualment, feu un dibuix a partir d'allò que vos suggerisca *Camins de mar*.

Elaboreu un encreuat amb les set paraules clau d'aquest poema.

A casa, busqueu una cançó que tinga com a tema central la mar. Podeu ajudar-vos de l'espai virtual

Música de poetes que ofereix la UOC.

«Cremor, calitja»

Llegiu atentament el següent poema:

Els peixos furguen
 clarianes d'aigua.
 Per tu s'acosten,
 forcen les brànquies.
 Perden la fúria
 entre les algues;
 cuegen, ploren,
 quan embarranquen.
 T'envien sal,
 el guspireig
 de les escates.

A un costat, les roques,
 banyador i fondària.
 A l'altre, dunes
 llises de l'Àfrica.
 La roba et sobra
 i,
 tanmateix,
 surten a l'aire,
 pel camal dret,
 tres
 pèls
 negres, rissats,
 i un punt, no gaire,
 de blancor per l'escot.

Et vestiries més
 ben despullada.
 Cremes. T'hi entrarà
 sorra,
 si bades.

Aneu als ordinadors de la biblioteca i busqueu en la xarxa el poema «Estat ai en greu cossirier» de la *trobairitz* Beatriu de Dia i la traducció al català, «Tinc un desfici, ai, inclement». Llegiu tots dos textos. A continuació, busqueu i visioneu un vídeo amb la musicació del text en occità.

Elaboreu una sopa de lletres amb les set paraules clau de tots dos poemes.

Individualment, creu un poema de quatre versos on expresseu els vostres sentiments i sensacions envers una persona que vos atrega.

«Testament»

Llegiu el poema i realitzeu les tasques i activitats indicades:

Ara i aquí dictaré testament.
Puc suposar que em queda temps de sobres
abans del foc, però dic i preveig.
Parlaré de la mort. No vull morir
mentre pugui estimar, si no faig llàstima,
mentre m'aguanti dret i tingui forces.
Amb tot això, no serà per demés
que disposi les poques coses prèvies
al comerç amb Caront, si les monedes
a la llengua o als ulls, abans del foc.

Per començar, conserveu-me els records
que hauré salvat en pàgines impreses.
No quedarà res més, potser ni això,
de tot el que he volgut i el que he patit,
quan vosaltres que estimo i m'estimeu,
i potser els vostres fills llunyanament,
haureu perdut l'alè i sereu de cendra.
Hauré explicat moltíssimes més coses
d'importància semblant però només
les que hauré refinat amb gran esforç
podran optar al guardó d'una amnistia
mentre la llengua visqui i algú entengui,
mentre parlem una mateixa llengua,
el català de Valls o el de Bagdad,
la llengua franca del viatger d'Ítaca.
Salveu els quatre versos si serveixen
i les línies en prosa:

s'han escrit
amb aquest objectiu i no cap altre.

Vet aquí l'enyorança: què hi farem!:
donaria la pell per una pell,
per una pell concreta i desitjada
que compartís coral, escuma i febre,
però també donaria la pell
per una casa alegre en una plaça

on els veïns baixessin les cadires
per conversar a la fresca de l'estiu
quan els ulls necessiten reposar.

[...]

Jo no sóc de la mar, però dueu-m'hi
perquè he triat la mar, m'hi vull quedar,
una mar que descriu precisament:
quan escampeu les cendres cap a l'aigua,
a l'esquena tindreu la Savinosa,
davant, la Rabassada, i allà al fons
la ciutat que corona el turonet.
Que alguna caigui a sobre de les roques
buidades per la fúria de l'onada,
les altres, que es rebatin amb l'escuma
i que un polsim arribi per atzar
a Menorca, a Sardenya o a Sicília.
I sinó, tant se val, deixeu-ho estar,
no ve d'aquí, tot és literatura.

Abans de tanta lírica voldria
que les mans em donessin per trencar
el monòleg d'aquesta ràbia fonda
d'origen mineral clavada al cor,
una gran ràbia que no es desenllera
sense escopir a la cara, si no es criden
les blasfèmies que es poden esventar
només des d'un cos d'home desfermat
com si fos petit déu i els mots cremessin,
com si els pulmons donessin i com si,
com si jo, que he viscut de cara a cara,
tingués dret a triar la meua mort.
Repeteixo que feu el que vulgueu,
només heu d'estar atents a això del foc:
he sentit durant anys que s'esvaïa
la il·lusió que circulava a raig

entre el cor i el cervell, amb una eufòria
 que s'escampava plena d'energia,
 convertida en desig inaturable,
 en desig que tants cops han refrenat.
 Al capdavant, tot el millor de mi
 haurà acabat en cendra dispersada
 pel sentit pràctic, l'ordre i la raó,
 amb un menyspreu complet del clam i el crit
 en benefici d'una solemnitat
 estúpida i gastada que regeix
 sobre amics i enemics. Que bell seria,
 que bell, que s'esventés a fons, per sempre,
 i que el desig prevalgués sobre el seny!

Però no, no serà, s'imposaran
 els preceptes damunt la fantasia
 i els móns oberts, sense fites ni límits,
 deixaran pas, com sempre, a sensateses
 de criminals que ofegaran la vida
 com sempre han fet, amb l'excusa de l'ordre.

No deixaran espai per l'alegria,
 la llibertat s'ofegarà amb la corda
 que amida el coll dels proscrits i dels àngels.

I tant se val, no en feu cas, insistiu!
 A cada pas, a cada mot, a cada
 xiscle complet, sense peròs, d'orgasme
 que us comunicui amb el cor de la terra,
 haureu vençut durant un breu instant.
 Guardeu-lo als ulls, dueu-lo a la mirada
 i repetiu-lo si es giren d'esquena.
 Entre tu i jo, lector, faig testament
 perquè recordis aquestes paraules
 i les transmetis quan jo no hi seré.
 Si no em fas cas, em valdré de la nit
 per aparèixer i t'estiraré els peus.
 Recorda-ho: foc per a mi, i per a tu
 llibertat, alegria i desig.

Prou.

Feu un encreuat amb set paraules clau de «Testament».

Als ordinadors de la biblioteca, busqueu una cançó o un poema que tinga com a tema central la mort. Podeu ajudar-vos de l'espai virtual Música de poetes que ofereix la UOC.

Imagineu que vos esteu morint, individualment, elaboreu un escrit d'un full on redacteu allò que voldríeu deixar a cada persona del vostre entorn.

«Tot allò que no som i encara som»

Llegeix el poema atentament:

Tot allò que no som i encara som
resumit en la pedra, el fòssil, l'aigua
d'una mar impossible de trencar,
en la llum de claror més definida.

Tot allò traduït d'un text remot
al llatí que la sal i el foc respiren
a través de nosaltres, descendents
del plaer i el desig que significa

tot allò que no som, encara som
i llegim en la mar i el laberint,
en el pou i el metall, en l'aqüeducte,

en el cep, l'oliver i un mosaic rítmic
de colors dividits per les esquerdes,
les esquerdes que ens mostren i ens amaguen.

Busca a la xarxa informació sobre les restes arqueològiques que queden de l'imperi romà a la ciutat de Tarragona (muralla, fòrum, circ, teatre...) i al seu voltant (aqueducte, la Vila dels Munts, la pedrera del Mèdol...) i relaciona-ho amb els elements naturals que apareixen al poema.

Cerca informació sobre l'organització de les ciutats romanes. Com era Tarragona a l'època imperial?

Què és un mosaic? Busca exemples de mosaics que es conserven actualment a Tarragona.

Fes un dibuix que incloga, almenys, dos dels llocs o elements que apareixen al poema (pedra, mar, pou, aqueducte, mosaic...).

«És per l'aigua i la pols que endevinem»

Llegeix el poema atentament:

És per l'aigua i la pols que endevinem
una música sense testimonis,
el misteri del sexe i de la mort,
que traspassa les runes de tants segles.

És amb l'aigua i la pols que hem descolgat
una vida extingida però nostra
per l'enigma salvatge de l'esfinx
que en nosaltres perviu, entretallada.

Fang pastat amb les mans, argila plena
del sentit de la font i la cisterna,
vés, explica de Tàrraco l'estirp!:

els relats de la guerra i de l'estàtua,
els camins del comerç, els jocs del circ,
aquest mite del foc i de la sang.

Busca informació sobre els costums que tenien els habitants de ciutats romanes en aquesta època.

Què era una esfinx en la mitologia grega?

Escriu un breu relat (màxim un full) en el qual haureu d'imaginar algun aspecte dels costums i la vida quotidiana dels antics habitants de Tàrraco (combats de gladiadors, matrimoni, vida pública...) i que estiga ambientat en algun lloc de la ciutat antiga.

«L'amor de les tres taronges»

Llegeix el poema atentament:

Bernardet fill de rei deixa el palau
i recorre camins, extraviat.
Una vella de dol li surt al pas:
“Busques l'amor i la felicitat?
A l'hort dels tarongers els trobaràs”.

Els gegants vetllen amb els ulls tancats
i dormen amb els ulls esbatanats.
Ell que ho sap, s'esllavissa d'amagat
cull tres taronges d'or, fuig dels paranys
i s'escapa a galop dalt del cavall.

Tres vegades a frec, l'atraparan;
ell que tira argelagues, foc, destrals,
fins que el buit de la terra els ha colgat.

Bernardet, que té set, al reposar,
enceta les taronges que ha guanyat.
De la primera neix un somni alat,
un amor dels amors surt i es desfà;
la segona també s'esvairà.

La tercera no mor, li ensenyarà
els camins de l'amor, la llibertat.

Les noces no van ser sucre esponjat
ni de pinyol vermell, sinó de cranc.

Llegeix les dues versions de la rondalla *L'amor de les tres taronges*, del mallorquí Antoni Maria Alcover. Les pots trobar aquí:

http://www.xtec.cat/iesarquitecteraspall/kenitra/L_amor_de_les_tres_taronges.pdf

<https://sites.google.com/site/rondallaires/l-amor-de-les-tres-taronges>

Semblances i diferències entre les dues versions. En quina de les versions creus que s'ha basat Magí Sunyer per compondre el seu poema? Per què?

Pensa en els contes tradicionals i rondalles que conegues. A quines són les característiques generals d'aquests tipus de narracions? Penses que aquesta rondalla segueix les característiques del gènere?

Diferències entre el poema i la rondalla.

Escolta la cançó *L'amor de les tres taronges*, de Maria del Mar Bonet.

«La ciutat té carrers»

Llegeix el poema atentament:

La ciutat té carrers
 amb records del temps mort.
 Evitar-los serveix
 per no rebre als pulmons
 un directe de puny.
 Per res més. Duen noms
 de cavallers errants
 o intrèpids viatgers,
 noms que no es corresponen
 amb un destí malalt
 de fongs i de neurosi.
 Que els emparin xiprers
 afuats i molt místics,
 que no ens queda res més
 que la mar, que amb l'estela
 veu com desapareix
 el contorn de la història
 minúscula del crim.
 La passió per l'alba
 sabrà conèixer el xoc,
 irisat i total,
 sobre l'aigua, del sol
 i explicar-ne la gesta.
 Ni que no hagi romàs
 en la cresta de l'ona,
 la recorden els ulls
 implacables dels peixos.

Imagina els llocs que es troben al poema. De camí cap a casa o en el teu temps lliure, fes fotos a llocs de la ciutat de València que et recorden llocs que són esmentats al poema (carrers amb noms de personatges històrics, estàtues, la mar...). Has de posar-li un títol a les fotos. Escull-ne. Explica perquè has fet aquesta foto i perquè li has posat aquest títol.

«A dins del cossi»

Llegeix el poema atentament:

A dins del cossi	d'adverbis	co-
gris —les anses	sense esperança.	ordinades,
primes,		sub-
clapat pel temps	La samarreta	ordinades
i l'aigua—,	s'aferra	per conjuncions
els apòstrofs	als fils	adverses
llepen	del terrat,	i relatiu
l'article	vora	que separen
i el nom	les preposicions	la roba
—el teu nom	i les calces	del cossi
humit—	blanques,	i de tu,
entre	amb l'ombra d'un núvol	la boca ansiosa,
faldilles,	a sobre,	els dits
dièresis,	com una amenaça	en interjecció,
mitges	de no tornar a	les venes de la cara
i verbs.	enformar	blaves,
	els pits despullats	un vent que arromanga
Un adjectiu	del teu estiu.	els llençols,
del cabell		punts suspensius
et busca	Els pronoms i el	violents,
el sol,	cossi	desordenats,
sol	buit	tot en hipèrbaton
al costat	veuen com s'eixuga	sense concert,
de les agulles d'estendre	la teva olor,	el cul
roba,	xuclada	mullat.
encès de set,	pel lleixiu	
els llavis ressecs	i les oracions	

Cerca al diccionari què és un cossi.

Busca les definicions dels termes referents a parts de l'oració, elements ortogràfics i recursos estilístics i fes un encreuat amb aquests termes. Quin significat tenen aquests elements en el poema?

Escriu un poema amorós en què es relacionen algunes de les parts del cos de la persona estimada amb elements de la vida quotidiana (roba, mobles, menjars...). El poema haurà de constar de dues estrofes de quatre versos cadascuna. La rima ha de ser consonant.

«Des de la neu »

Llegeix el poema atentament:

Des de la neu,
el glaç i la gebrada,
flueix, secret,
el curs a sota terra.

(Com els amants,
entre arena i argila.)

Pluges i rou
l'amaren de saó,
filtracions
cap a la roca dura.

(Corren amants
pel doll artesià.)

Llisca, amagat,
freàtic, tortuós,
fins que el saurí
li endevina l'ullal.

(Juguen amants
en un símil de lava.)

Caven el pou
i foraden la mina,
fibleu la deu,
esbotzen les artèries.

(Ploren amants
la intimitat perduda.)

Aflora en rius
i fonts abundants, clares,
en el secà
de calç i bat de sol.

(Neden amants
en el llit fluvial.)

Canyes, barrancs
amb esbarzers i brossa.
Rases avall,
avellanes dels córrecs.

(Clamen, amants,
per la mar, tan llunyana.)

Busca les paraules que no entens al diccionari; parant especial atenció en aquelles que es refereixen a fenòmens meteorològics.

Explica el simbolisme de l'aigua al poema i la seua relació amb els amants.

Fes un dibuix sobre alguna de les estrofes del poema.

«L'amic Martí»

Llegeix el poema atentament:

L'amic Martí
 va imaginar de convertir
 la mar en riu
 i el riu en mar imperatiu,
 de pastar el fang
 amb el braó d'un glop de sang,
 d'esculpir al torn
 la terra molla amb tremp que el forn
 confirma o trenca,
 tal com la vida, amb fel, arrenca

o contrafà
 la il·lusió d'un cop de mà
 o la consent
 i el somni creix, aigua rabent.

L'amic Martí
 com a matèria va escollir
 terra mullada,
 pols de muntanya altafullada,
 contra la fusta
 i el bloc de pedra. No disgusta
 de la duresa
 del marbre blanc ni de la fesa
 d'enformador
 sobre la carn del pi rodó;
 ha preferit
 començar l'art al primer crit
 material,

buscar la font original:
 l'aigua i la terra
 que, barrejats, el foc aferra;
 l'artesanía
 dels terrissaires establia
 relació
 amb l'art modern de l'escultor.
 Cerca a Verdú
 i a Miravet l'ofici nu
 de les argiles
 que va abastir pobles i viles.
 Vora Mont-ral,
 en règim de vida tribal,
 va als elements
 més primitius, procediments
 del vas iber
 en veïnatge del gat fer.
 Amb la talent

de tastar el nou experiment,

 la porcellana
 a Sargadelos li demana
 l'atenció
 de noblesa i distinció.
 L'altre quadrant
 li arriba de l'extrem llevant,
 com un haikú,
 ràpid, sobtat, fràgil, rakú.
 El fa en directe,
 demostra l'art viu i perfecte
 a espectadors
 àvids de formes i colors.
 No hi ha camí
 de la ceràmica que si
 li mig promet
 un caire nou no faci set
 al ceramista
 que ha seguit l'art per bosc i pista.
 Jo l'he trobat,
 a la recerca del seu fat,
 dalt a Morella,
 parlava d'una argila bella.
 He vist el ric
 joc d'escultor, pit i melic,
 tors femení,
 tocant a mar, de blau marí.
 Sovint sentia
 l'abrandament que l'encenia
 quan els calents
 revessos nítids d'uns pigments
 es despullaven
 davant d'uns ulls que ho esperaven.
 Va tocar el tel
 dels versos amb què l'Ismael
 Lludrigues va
 resseguir àmfors, palpar
 subtils estries
 de clares *Fangtasmagories*.
 Obert, tancat,
 de coll rodó, gràcil, bombat,
 he vist el gerro
 de color fosc tenyit pel ferro,
 per un vernís
 amb l'agredolç d'espès tamís,
 tint natural
 tornassolat, l'esvelt esmalt.
 Totes les formes,

proporcions minses i enormes,
 rugositats,
 parets de fang llises com plats,
 experiments
 caramullats per tots els vents.

Un alt sentit
 d'art ciutadà li ha afranquit
 els límits d'era
 que li marcaven la frontera
 del poc espai
 per enforar. Ni gens ni mai
 no li ha aturat
 el monument. D'aquest embat
 la saba ensenya,
 paret amunt, l'arbre d'Ardenya;
 es dreça en mite
 dels castellers, llegenda, fita:
 pilar de vuit
 coronat a Altafulla i cuit
 a mida humana,
 la sang de foc i aire esbatana;
 ha decorat
 places i bars de la ciutat
 de Barcelona;
 un drac silent els peus afona
 vora l'estella
 incendiada de Vespella.
 La voluntat
 monumental que ha demostrat
 ara s'exposa
 per tornaveu a porta closa
 com a projectes,
 oferiments concrets, erectes,
 en les fornades
 de fang urbanes ordenades
 tal com veureu
 si del relat seguiu la veu.

L'amic Martí
 si representa al teatri
 d'aquest museu
 les peces que té de més preu
 és per mostrar
 des de l'esbós a l'acabar
 l'obra que espera
 un àmbit net com el de l'era
 del drac colgat:
 passeig o plaça de ciutat.
 Són els apunts
 dibuixos, ells tots sols d'art uns

bells manifestos,
 no sols de les olles els testos.
 Tot el procés
 fins al final, des dels terrers,
 construir el forn
 i col·locar l'obra a l'entorn,
 tots aquests gatges,
 els teniu en fotomuntatges
 i projectat
 perquè se'n vegi l'entrellat.

De cada peça,
 què us en diré? Que mai no cessa
 l'amic Martí
 en la recerca del camí
 que s'ha marcat
 un cop l'ofici ha dominat:
 és el seu repte
 buscar la via del concepte
 des d'un nou prisma
 per evitar l'esteticisme,
 anar a l'essència
 dels sentiments, a la presència
 d'aquella idea
 que marca el rumb de l'odissea.
 Tot el que ha après
 amb mans, cervell i cor ha imprès
 en terra cuita.
 Ens resumeix l'eterna lluita
 per haver el foc
 que Prometeu va amarrar al roc
 d'etern suplici.
 Però als humans el benefici
 d'aconseguir
 coneixement fa pertèncer
 fora de mida,
 cada bocí omple la vida
 de la potència
 que ens han permès art i ciència:
 la llibertat
 s'aconsegueix en clos combat.
 Sense renúncia
 de nou accent, nova pronúncia
 i un embat nou,
 integra l'ànima que cou
 dintre dels murs
 de polis grega, antic discurs:
 som fang diví,
 bíblic, ens diu l'amic Martí.

Busca al diccionari les paraules que no entens.

Busca a la xarxa informació sobre l'escultor i ceramista Martí Royo, artista a qui Magí Sunyer rendeix homenatge en aquest poema. Elabora una petita biografia (màxim una pàgina) de l'artista, prestant atenció sobretot a la seua obra i als materials que emprava en les seues produccions.

Fes dues llistes: una amb els diferents materials i instruments relacionats amb la ceràmica que apareixen al poema i una altra amb els que tenen relació amb l'escultura. Cerca informació a la xarxa sobre els oficis de ceramista i d'escultor. Què és la tècnica rakú en ceràmica?

Què és un terrissaire? En què consisteix el seu ofici?

Cerca els llocs de diferents poblacions que apareixen al text; tractant d'esbrinar la seua relació amb els oficis artesanals i els materials que s'empren en aquests.

Busca informació sobre l'escriptor Ismael Lladrigues, el seu llibre *Fantasmagories* i la relació que tenen amb Martí Royo.

Què és l'art ciutadà?

Busca informació sobre els diferents referents monumentals que apareixen al poema: el mite dels castellers i «el pilar del vuit», el drac de la plaça del Pujol en Vespella de Gaià («un drac silent els peus afona vora l'estella incendiada de Vespella») i l'«arbre d'Ardenya».

Cerca informació sobre el mite de Prometeu i la seua relació amb l'art i explica les referències bíbliques que es troben al poema: «ha preferit començar l'art al primer crit material, buscar la font original: l'aigua i la terra i som fang diví, bíblic. Relaciona-les amb l'ofici de ceramista: l'aigua i la terra que, barrejats, el foc aferra».

Busca al poema aquells passatges on es fa referència a la manera de treballar de Martí Royo i escriu un petit text (màxim una pàgina) explicant quin tipus d'artista creies que era (forma de concebre l'art, preferències en la utilització dels materials...).

«Via Tàrraco»

Llegeix el poema atentament:

Martí, amic, ja som a port,
el riu ha entrat a mar, la sort
no la tenim gaire de cara,
mal averany, ara per ara.
Massa mar, massa sol, Martí,
massa de tot.

Nosaltres si
que et dediquem un homenatge
de cos absent perquè, salvatge,
la fel se'ns va clavar en el pit
quan vas triar només la nit.
La vida passa cada dia,
com si no hi fos, el temps fa via,
lleuger de peus.

Tots sols obrim
la teva Tàrraco, polsim,
esquitx, ciutat de cos perfecte.
Viu de colors, el teu projecte
de preceràmica esperant
el foc del forn.

En consonant
recitaré, nova rimada,
aquesta crònica estrebada.

Primer de tot, volies mar,
la mar d'amor i mort, un rar
privilegi mediterrani
pels escollits.

Que algú demani
per què vas fer un dibuix de nau
desballestada en la suau
platja de sorra, pel conflicte
d'aigua i fusta en el derelictu
que ha rebentat el remolí
del temps tenyit d'intens marí;
que algú descolgui de l'arena
una espiral de rostres plena
de dolor, d'una transparent
ganya estrafeta de lament
per la bellesa que arrabassa,
rellotge, fum, el temps que passa.

Però et faltava el navegant,
l'excés de vida de l'amant,
la cara adusta en el denari,
l'estàtua, el gest, l'abecedari
que, desxifrat, es converteix
en la paraula viva, el deix

d'aquell que neda contra l'ona,
d'aquell que estima, de persona
de carn i sang, un aiguafort
d'amor i mar contra la mort.
Pesava, al braç de la romana,
una natura més humana,
aquesta Tàrraco de l'all,
el crim, el pebre i el badall,
la ciutat de la covardia,
del gairebé i la ganya pia,
una ciutat de protocol,
secà, rovell i bat de sol.
Tot aferrat al clap de terra,
sense remei, sotmès a guerra
per un no res i massa humà,
semen i flux, esforç en va.
Et seduïa la bravada
de priorat, especiada,
d'aquesta Tàrraco a la pell
del quasi mai, tota vaixell.
Duies el bust de Marc Aureli,
dintre d'una àmfora, al sepele,
i Luci Ver en el relleu
d'una gran gerra, semidéu
a l'aqüeducte imaginari,
a la moneda del salari,
tots bruts de fang i de suor,
des de l'esclau fins al senyor.

Diuen, Martí, que aquell que voga
tot sol és boig, qui monologa
encara més.

Mira: hem tintat
amb color blau de Montserrat
la via Tàrraco, guiatge
del paviment que en homenatge
s'ha cuit per tu.

Cap a la nit,
com una veu nua de crit.

Llegeix el sonet que Vicent Andrés Estellés dedica a la ciutat de Tarragona i compara la visió que té de Tarragona amb la de Magí Sunyer.

¡Oh tu, ciutat del quasi, mai del ja!
(!Quin Francolí –del quasi al ja- en les venes!)
Defici del potser i de l'a penes,
quan l'aire em vist el cor de novença.
¡Quina nit, de l'ahir a l'endemà!
(Al llençol, un escàndol d'assutzenes).
L'afany, des de la roca a les arenes,
batent-se entre el ¿serà? i el ¿no serà?
(¿Comença la ciutat just on acaba,
fugitiva per l'aire i la cortina?
¡Oh la ciutat del quasi i el només!...)
¿En la pompa del fruit, conclou la saba?
El cor es paga d'allò que endevina.
¡Oh itinerari del desig al bes!

Cerca la biografia de Martí Royo i explica perquè Magí Sunyer escriu el vers «Quan vas triar només la nit» referint-se a aquest artista.

Busca informació sobre Marc Aureli i Luci Ver.

Com es descriu el temps al poema? Cerca poemes que tracten sobre el pas del temps i compara'ls amb aquest poema.

«Que rebenti la terra!»

Llegeix el poema atentament:

Que rebenti la terra!
Que reclami un espai
l'erosió
i es desperti el record
del núvol i del llamp!
Que es rebati en el salt,
en el pas pel congost,
estricte i ràpid,
que esculpeixi el barranc
i el còrrec ínfim,
que rebi a gust
l'abraçada del riu amb l'afluent,
la calma satisfeta del meandre,
el dipòsit tèrbol d'al·luvió,
sediment en triangle, lletra delta
del lentíssim orgasme de la mar!

Que rebenti la terra,
molt feliç de les pells abandonades,
de la mínima fibra vegetal
en l'excitació
del fang arrossegat,
en la traça patent
sobre la llera,
sobre la pedra i els colors més íntims
d'unes aigües que moren i reneixen!

Quines són les sensacions que et transmet el poema? Assenyala els elements del poema que et provoquen aquesta(es) sensació(ns).

Explica el simbolisme de l'aigua en aquest poema i compara'l amb altres poemes de Magí Sunyer que ja hem estudiat.

